

Fabricsy Kováts

**Mihályra emlékezett
a New York-i
magyarság**

KATOLIKUS MAGYAROK VASÁRNAPJA

1976 július 4.

A KOVÁTS MIHÁLY TÖRTÉNELMI TÁRSASÁG, amely elnökével, dr. Udvardy Tiborral, megrendezte a Kováts zarándokutát Charles-tonba, Kováts Mihály hősi halálának színhelyére, visszaérkezett New Yorkba, megrendezte a bicentenniális ünnepek sorában a Kováts-emléknapot városában is. Az ünnepség időpontja június 12, szombat volt, helye pedig a történelmi levegővel átítatott, híres Francis Museum and Tavern.

A történelmi épület előtti téren hallgatta a közönség a magyar ifjúság ünnepét, majd az esti órákban került sor a díszes külsőségek között megrendezett emlékvacsorára. Ezt a napot úgy New York állam kormányzója, mint New York város polgármestere — Kováts Mihály történelmi alakja előtt hódolva — magyar nappá nyilvánította, hogy azon mindenki áldozzon Kováts Mihály hősi emlékének.

Az ifjúság szabadtéri ünnepe délután 3 óra-
kor kezdődött a Francis Museum und Tavern előtti téren. Ennek a „tavernnek” dísztermében mondotta el Washington elnök híres búcsúbeszédét tisztikara előtt. De New Yorknak ez a leg-

régibb épülete látta Kossuth apánkat is. Ez előtt folyt le most a Kováts-ünnepség ifjúsági része, amely több mint száz főnyi cserkész-szereplő szebbnél-szebb műsorszámait vonultatta fel. Az ünnepségen büszkén vettek részt az öregek. Dr. Udvardy Tibor, a Történelmi Társaság elnöke nyitotta meg rövid üdvözlőszavaival a délutáni ünnepséget, majd átadta a szót a fiatalságnak.

A Lorántffy Zsuzsanna New Brunswick-i lány cserkészcsapat, majd a yonkersi, passaici és New York-i csapatok előadása csodálatos volt. Felejthetetlenek voltak az erdélyi, dunán-rúli és felvidéki táncok és nóták.

Zászlókkal telített téren sorakoztak egységenként a különböző cserkészcsapatok s adták jelentésüket Marsich Imrének, a New York-i cserkészcsapat parancsnokának.

A főbejárattal szemben egy hatalmas tölgyfalombos, szalaggal ellátott tizméteres díszítmény üdvözölte a vendégeket, amelyen ezek a szavak állottak: New York magyarsága üdvözli Amerika alapításának 200. évfordulóját. Mindenki megcsodálta! A Szent István Egyházközség plébánosának, ft. Slezák Imrének volt a hozzájárulása

Francis

és adománya. A gyönyörű délutánt 5 órakor az amerikai, majd a magyar Himnusszal zárták a cserkészek.

Már ekkor bent a Francis Tavern helyiségeiben lázas tevékenység folyt. A magyar történelmi zászlókkal díszített nagyteremben gyülekezett a meghívott közönség. Dr. Udvardy Tibor elnök irányította a rendezést.

A Szent László Társaság elnöke, dr. Bokor Pál ült az asztalfőn, mellette McGrath tábornok képviselője: Ward ezredes, aki maga is lovas-tisztként szolgált fiatalabb korában. F. Clarence Davies jr. tábornok, New York állam bicenten-niális megbízottja képviselőjében jelent meg. A „Sons of the Revolution” képviselőjében elnöke és főtíkára: Judge Earl H. Hauthtalling és Robert Williams voltak jelen, valamint W. Sloan, a „Bethlehem Steel” elnöke.

A megnyitó beszédet magyarul dr. Bokor Pál, a Szent László Társaság elnöke mondotta. Történelmünk hagyományainak megőrzése, hőseink tanításaira való emlékezés nemcsak kötelesség, hanem nemzeti létünk feltétele is, hangoztatta dr. Bokor Pál:

— Arma virumque cano! — mondotta beszédében. — Mi is ma összejöttünk, hogy a szabadságért küzdő hőseink emlékét fejújtsuk s ennek keretében emlékezzünk meg egy magyar származású hősről, aki amerikai csatamezőn életét áldozta fel az Amerikai Egyesült Államok szabadságáért folytatott harcban. Hősi harcával beírta nevét a történelembe. Emlékezzünk mi is, magyarok, mert ez nemcsak az Egyesült Államok dicsője, hanem a miénk is — magyaroké! Ennek adott kifejezést New York állam kitűnő kormányzója, Honorable Hugh Casey, amikor a mai napot — június 12-ét — magyar nappá nyilvánította. A magyar emigrációnak egyik fontos feladata és hivatása is hőseink emlékének fokozatosabb ápolása a külföld felé is. Utódainknak példamutatást adnak hőseink a haza- és szabadságszeretetre!

— Ezzel a gondolattal és érzéssel, magyar szeretettel köszöntöm kedves vendégeinket és a szép számban megjelent magyar ünneplőközön- séget. A mai emlékünnepeket — felkérésre, mint korelnök — ezennel megnyitom! Fabricy Kováts Mihály huszárezredcs története, példamutatása ma is erős pillére az Egyesült Államok szabadságának!

— Hazánkat a legnagyobb veszélyből, bizony- talanságból, szabadságunkért folytatott hősi küz- delmeink mentették ki. Nyolcvankilencedik év- hez közeledőben, három korszakforduló viszón- tagságait is átvészelve és átküzdve, azt a tanul- ságot szűrtem le, hogy az a nemzet, amelynek szabadságáért harcoló hősi mártírjai vannak, — mint hazánknak is oly sokan és azok emlékét fenn is tartják —, az a nemzet nem veszhet el, hanem feltámad! Aporjuk tehát tovább hőseink tiszteletét.

Az angol beszédnek elhangzása után Eszterhás István író, a Vasárnap szerkesztője Kováts Mi- hálynak, az embernek az alakját igyekezett meg- jeleníteni a közönség előtt.

A műsor után a jelenlevők sokáig együtt ma- radtak és hosszú, baráti beszélgetésekben cse- rélödtek ki az amerikai és magyar vélemények a kétszáz éves történelemről, Kováts Mihály je- lentőségéről és a magyar bevándorlók amerikai szerepéről, sikereiről és hozzáadásukról, amely- lyel részt vettek a szabadság államának felépít- sében.

Dr. Udvardy Tibor bemutatta a megjelenteknek Bényey Zoltán színes olajfestményét, amely Kováts Mihályt ábrázolja. A festményt a Francis Tavernben helyezik el a bicentennális jubileum évében. A festményről szóló, szépen sikerült, színes levelezőlapot a Történelmi Társulat árusítja. Igen alkalmas Kováts Mihály Amerikáért vállalt hősi áldozatának ismertetésére, — mert a levelezőlap hátsó oldalán kitűnően összefoglalt angol szöveg ismerteti Kováts Mihály életének és hősi halálának áldozatát. A levelezőlap a Kováts Mihály Történelmi Társulat (Col. Com. Kováts Historical Society, 79—20 Kneeland Ave. Elmhurst, N. Y. 11373) címén is megrendelhető, de a Vasárnap könyvosztályán is (1739. Mahoning Av., Youngstown, Ohio 44509).

★

(Zárójelben és magunknak is felrójuk, hogy Kováts Mihály teljes neve: *Fabricy Kováts Mihály*. Benjamin Franklinhoz írott levelét így írta alá: Michael Kovats de Fabricy. Sok esetben olvashatjuk viszont a nevét Fabriczy Kováts Mihálynak. De ha elfogadjuk a legilletékesebb írásmódot, ahogyan ő maga írta alá a nevét, akkor nevét helyesen így kell írjuk: Fabricy Kováts Mihály.)